

ДУДАРЬ В.А.
РАКІТНИСЬКА Л.М.
ФІЛАТОВА Л.А.
/ Кривий Ріг /

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА ЯК МУЗИЧНИЙ МИТЕЛЬ

Повернення до своїх національних духовних коренів – одна з головних ознак сьогодення. Відродження і повернення народу імен його славних синів і дочок, засутих або замоважаних, стало невід'ємною частиною цього бурхливого і суперечливого процесу. Та не менш складним і важливим є завдання нового осмислення і висвітлення ролі та значення творчого дороску відомих діячів культури, науки, мистецтва, освіти у духовному пробудженні народу і вихованні молодого покоління.

Ім'я Григорія Савича Сковороди – філософа, письменника, педагога – на одному рівні зі всесвітньовідомими іменами Волтера, ДіДро, Ж.-Ж. Руссо, І.Канта, О.Радічева та інших діячів епохи Просвітництва. Але і його творчі здобутки необхідно очистити від напластуваних часу, яким одночасно і віддалив і наблизив до нас цю непересічну особистість. У цьому аспекті, не торкаючись багатьох граней творчої діяльності Сковороди, скажемо лише про його музичну спадщину, на наш погляд, ще недостатньо вивчену і оцінену.

Сковорода мав великий музичний талант. Будучи співаком-солістом придворної капели імператриці Єлизавети Петрівни /мав чин придворного устатника/, а потім під час подорожі по Європі /суї, наприклад, у Відні/ він добре ознайомився з творчістю як російських, так і європейських музикантів. З дитинства кохавчись в українських народних піснях, він любив їх співати; майстерно грав на бандурі, скрипці, сопілці, яка супроводжувала його протягом усього життя.

Композиторський хист Сковороди розкривав нам пісня "Пастири милі" з вертепної драми. Цей музичний твір був знайдений вже у наш час на початку 70-х років науковцями Ф.Боровиком та І.Іваньо.

Багато поезій Сковорода створював у нерозривній єдності з мелодією. Сучасники, навіть ті з них, хто не був великим прихильником Сковороди-філософа, віддавали належне його музичному таланту, любили співати його канти; а такі ліричні поезії-пісні як "Ся ти, птичко жолтосока" і "Стоит двор над гором" стали народними. Не все це знайдено, остаточно доведено – пошуки вчених тривають, але

для нас важливі вже самі вірогідні припущення.

Музично-поетичний доробок Сквороди дає можливості його використання з педагогічною метою. Та, на превеликий жаль, навіть той музичний матеріал, який вже надрукований, ще недостатньо використовується у професійній підготовці студентів музично-педагогічних факультетів подвузів. А майбутньому вчителю музики національної школи неосхідно знати творчість Сквороди-музиканта, яка займає досить вагоме місце в українській музичній культурі XVIII сторіччя.

Вивчення поетичного і музичного доробку Сквороди набуває великого значення для студентів, які навчаються за планом для спеціальності "Музика і художня культура". Саме вони, вивчаючи історію різних видів мистецтва, мають можливість глибоко осмислити і сприйняти всю багатогранну творчість Сквороди філософа, письменника, поета, педагога, музиканта. Але ще раз підкреслимо, ці можливості недостатньо використовуються.

Так, опитування студентів /55 чоловік/ факультетів підготовки вчителів молодших класів, фізико-математичного та музично-педагогічного показало, що у сфері музично-естетичних інтересів майбутніх вчителів у цілому дуже мало місце займає творчість українських письменників, поетів, художників, композиторів. Ім'я Сквороди ними не було навіть згадане.

Такі ж тривожні роздуми викликають і наслідки опитування старшокласників СШ №9 м.Дніпрова Рога та Покровської середньої школи Нікопольського району. У сфері духовних потреб учнів українська художня культура займає найменше місце.

Отже важливість всебічного і глибокого вивчення творчості Григорія Савича Сквороди як у вузі, так і в школі не викликає жодного сумніву. Особливого значення це набуває на сучасному етапі оновлення духовної культури народу. У час 200-літньої річниці з дня смерті, коли погляди людства знову звертаються до цієї геніальної людини, необхідно докласти всіх зусиль, щоб у душі підростачого покоління залишився цей образ гуманіста, мислителя, захисника народу і його волі, Просвітителя, музиканта, для якого народна пісня була і поезія, і історія, і творче натхнення, і Сатківська могила.